

Tělovýchovná a zájmová činnost výrazně přispívají k pozitivnímu cvlivňování všech dětí a mládeže tím, že:

- pomáhají vytvářet požadované morálně politické vlastnosti mladého člověka, zejména socialistické vlastenectví a proletářský internacionálismus a budou proto vhodně spojovány s revolučními tradicemi našich národů, dělnické třídy, KSČ a armády;
- napomáhají ke zlepšování a udržování zdraví, tělesné zdatnosti a výkonnosti, psychické rovnováhy a k radosti ze života;
- poskytují mladým lidem přiležitost k potřebnému uvcinění a zábavě, rekreaci a sebeuplatnění, sicež k aktivnímu využívání volného času, k sebezkušování, obohacují jejich život o nové poznatky a zážitky z různých sportovních a tělovýchovně branných činností;
- patří k činnostem, jež jsou pro mladé lidi přitažlivé, a tak pomáhají při jejich ziskávání pro práci SSM a PO SSM.

Z dokumentu: Zaměření tělovýchovné a zájmové branné činnosti SSM a PO SSM schváleného V. plenárním zasedáním ÚV SSM.

„Plně si uvědomujeme, jaké máme možnosti v působení na děti a mládež při turistické činnosti a pobytu v přírodě. Proto připravujeme pro tuto oblast samostatnou koncepcí rozvoje.

Máme podporu Čs. svazu turistiky a táboraření, a rýsuji se i možnosti spolupráce s ROH při využívání jejich rekreačních chat pro akce pobytu v přírodě v období, kdy ROH tyto chaty nevyužívá.

Desetitisíce mladých se zúčastňují domácí i zahraniční turistiky prostřednictvím CKM, SPORTURISTU a Čedoku. V CKM musíme mít program koncipován tak, aby účastníci jednotlivých akcí se mohli především aktivně podílet na sportovním dění.

V tomto směru bude CKM přebrat některé nejjzajímavější formy činnosti jako Prázdniny na objednávku, Gymnasium, vodní lyžování, cvičení s hudebou, některé cykloturistické akce, putovní tábory apod.“

Z referátu s. Jana Breznického, tajemníka ÚV SSM na V. plenárním zasedání ÚV SSM v Orlové.

Foto Josef Buba

MLADÍ NA POČEST X. SFMS

Před námi je Baníkov se svou nadmořskou výškou 2 135 m, ale k jeho vrcholu máme stále daleko. Ostré horské slunce nemilosrdně páli a připomíná, že II. ročník Mirového přechodu Roháčů a Vysokých Tater na počest X. SFMS pořádaného OV SSM z Frýdku-Místku už není jenom papírovým plánem, ale uskutečněným snem. Rychle něco uvařit, sbalit vše

a přikrou stezkou vzhůru. Obvykle se druhý den dostaví krize a my jsme nebyli žádná výjimka. Batohy se zdaly neobyčejně těžké a tlačily do zad v nejrůznějších místech.

Konečně jsme na hřebeni. Radost z dosaženého výkonu překonala všechny strasti výstupu. Před námi jako na dlani se rozprostíral celý hřeben Roháčů — Baníkov, Tri

kopy, Pláctivo, Ostrý Roháč. To byly vrcholy, které byly ještě téhož dne pokořeny našima nohami.

Retězy, zabezpečující výstupy a sestupy na jednotlivé vrcholy, zpestrovaly a usnadňovaly namáhavost pochodu. Začalo se smrkat a před námi se tyčil Ostrý Roháč v celé své krásce. Jako jeden vyslovili jsme najednou „slovenský Matterhorn“. Tvarem opravdu tuto světoznámou horu připominal.

Druhý den jsme pokračovali v putování po hřebeni až na Pyšné sedlo a Karmenistou dolinou pak zamířili na Podbánsko.

Po jednodenním odpočinku jsme s návou chuti nastoupili túru Koprovskou dolinou směrem k Vyšským Tatram.

Na pravé straně se tyčel Kriváň, rozcpaný žlaby a nejkrásnější dolina Nefcerka. Vstup do doliny je povolen jen s vědomím horské služby a proto jsme byli nuceni si tu to nádhernou podívanou odpuštít.

Cesta ubíhala rychle a v odpoledních hodinách se nám naskytla z Koprovského sedla velkulepá podívaná na horskou scenérii Vyšských Tater. Před námi se zvedaly ze dna Mengušovské doliny Mengušovské štíty, Český štít, Vyšká, Popradský hřeben a mnoho dalších štítů, věží, kop a kopek. Hluboko pod námi ležel cíl naší cesty — Hincovo pleso se svoji tragédí jednoho potápěče při průzkumu dna.

V noci se během hodiny změnilo počasí a nárazový vítr s deštěm nás vyhnal ze spacích pytlů. V běsnícím živilu jsme zachraňovali stany i své věci a zbytek noci jsme proseděli v promočeném oděvu v netrpělivém očekávání svítání.

První pohled na táboriště Štrbské Lúky nám připomněl, že mezinárodní výstup mládeže na Rysy pomalu začíná. Přijížděly první autobusy a druhý den se táboriště proměnilo v mraveniště a stany rostly jako houby po dešti.

Všichni jsme absolvovali výstup a učili tak památku velkého vůdce proletariátu V. I. Lenina.

Nedělní ráno bylo poznamenáno loučením. Slunce vesele svítilo, jakoby se ho posmutnělá nálada vůbec netýkala.

Poslední pohledy patřily horám a zbyly jen vznominky na krásné dny. Za rok na shledanou Roháče a Tatry!

JOSEF BUBA

GYMNASION/ CÁST ČTVRTÁ ODPOVĚDNA

Mělo by se snad předem říci, co to Odpovědna byla. Mnozí to nevěděli, ti co ji znali, třeba zapomněli.

Začalo to vlastně na Pokusu pro dvacet, akci, která byla jednou z prvních experimentálních akcí na úseku pobytu v přírodě. Někdo, nevím už dnes ani kdo, přišel tam s tím nápadem, aby každý mohl položit v určitém časovém období jednoho večera každému otázku, jednu i více a přitom, aby každý měl možnost jednu z té řady otázek nezdopovědět, když to sám uznal za vhodné. Nápad to nebyl jistě původní. Světem se již dávno předtím toužily obdobné hry. Měly jen jiné názvy, jiný průběh, ale ve své podstatě byly stejné.

Odpovědna byla vlastně již provozována v dnes již dávno zrušené kavárně Vltava při tzv. Pondělcích s tetou. To bylo ještě před Semaforem, Jiří Suchý tam hrál na basu s Akord-klubem, zpívali tam manželé Sodomovi, Jiří Šlitr hrál na klavír a Horníček to konferoval.

A byl to právě Horníček, který s tím nápadem uspořádat ve Vltavě Odpovědnou přišel. Pravidla byla zcela prostá. Lidé se ptali a Horníček odpovídal. Ptali se na cokoliv. Mělo to jednu výhodu, měli možnost aktivně účasti a pak, nebyli dotazováni. Horníček toto později charakterizoval ve své knize HOVORY H: „Myslím, že základní podobou lidského myšlení je dialog. Člověk se ptá. Od chvíle, kdy už rozum bral a na mámu se ptal, až po chvíle poslední, ptá se po mnohem, po čemkoli, po všem anebo jen po něčem, jak kdo, a to je v podstatě jen jedna jediná otázka do všech ostatních se větvící a rozrůstající, otázka, zda být či nebýt, protože bytě není pouhá existence, pouhé trvání a člověk je tím více, čím více se ptá, to otázky čini člověka lidským a stále lidstvějším, to zvědavost ho polidívá, to otázky jsou podmínkou jeho odlišení a skoků a protože nebýt je něco jiného než přestat existovat, hyně člověk tam, kde neví, kde už ani neví, že nic nebo něco není, kde v běhu a řádu věci je jen jednou z nich, bez úžasu, pokory a strachu.“

Gymnasion převzal ten nápad s Odpovědnou a tak se vytvářela nová atmosféra. Jiná než v Pokusu pro dvacet, jiná než ve Vltavě a pochopitelně že jiná vždy když se hrála znova, kdekoli jinde. Lidé se ptali, ale i odpovídali. Každý za sebe a po svém.

Ne vždy byla Odpovědna úspěšná. Lidé se trochu znali a chtěli se tedy o sobě dozvědět více. A právě v Odpovědně nacházeli tu příležitost napsat otázku a vložit ji jako zcela anonymní komuší do hrnčíku.

Přestože člověk nemá otázky příliš rád, zde je přímo očekával, byl nadšen jejich množstvím a zklamán jejich nedostatkem. Spojoval počet otázek se zájmem ostatních o jeho vlastní osobnosti. Bylo to většinou tak, ti populárnější dostávali otázek mnohem více, nehož jak už to tak bývá, ostatní se chtěli o nich více dozvědět. A mnozí pak zůstali bez otázky. Nezbylo jim nic jiného než hledat během toho co ostatní hráli odpověď na své proč. A hledali ji po svém.

Mnohokrát padl dotaz a byl jak se říká štíp na tělo a ještě k tomu nezabalen. Byl adresován a žádal tudíž odpověď. Dotazovaný reagoval po svém a podle náladu. A Odpovědna se mu v ten moment úplně zprotivila. Byl pobouřen opovážlivostí soudu obsaženého v dotaze a usoudil mnohdy, že v tomto kolektivu nemá své místo. Nebylo možné to v onu chvíli zachránit a ovzduší se naplnilo zcela trapasem.

Odpovědna může být cca vážná, nebo naopak celá sršeť humoru. Záleží na lidech, atmosféře, prostředí. Patří do kategorie poznávacích či chcete-li seznámovacích her. Nelze se však jejím prostřednictvím seznámit. Lze se jen mnoho dozvědět o lidech i o sobě samém.

[Příště: Vigilie]

ALLAN GINTEL

PRŮZKUM JUNIORCAMPŮ

CKM V LETNÍ SEZONĚ 1973

Jednou z organizací, která uspořádává různorodé rekreační potřeby nejširší veřejnosti, je CKM. Cestovní kancelář mládeže jako účelové zařízení SSM poskytuje každoročně jednotlivcům i kolektivním řadu rekreačních pobytů, tematických pobytů nebo krátkodobých výletů a zájezdů, a to na úrovni domácího i zahraničního cestovního ruchu.

Místa pobytu se nacházejí po celé vlasti, pobyt v nich je zčásti motofotomatičky zaměřen (na různé druhy sportů, jazykové kurzy, tematické zájezdy, apod.). O pobytu a službách CKM projevuje zájem značná část zejména věkově mladší populace, která byla v zorném úhlu sociologického výzkumu.

Pro výzkum byla vyčleněna speciální zařízení CKM — Juniorcampy, jako reprezentativní zařízení této organizace vzhledem k účasti zahraničních i domácích návštěvníků. Uvedená zařízení mají ráz mezinárodního tábora a sociologický pohled se soustředil především na ráz návštěvníků domácího cestovního ruchu. Cílem výzkumu bylo zjistit některé důležité sociální souvislosti provozu Juniorcampů a umožnit hlubší a konkrétnější pohled na tuto problematiku.

Zkoumány byly všechny Juniorcampy na území ČSSR, aby byla zajistěna adekvátní kvalita výsledků — JC Živchošť (kapacita cca 220 osob), JC Soběšín (kapacita cca 280 osob) a JC Orava (kapacita cca 280 osob). JC Živchošť byl vybudován v 50. letech jako nové rekreační zařízení CKM a jeho vybavení bylo průběžně doplňováno. Ostatní dva Juniorcampy v podstatě využívají stavebních objektů bývalé IMCY a do užívání CKM přešly rovněž během 50. let a byly částečně rekonstruovány včetně provedení dostavby chat. V těchto campech je provoz kumulován převážně do letní sezóny, správa zařízení je prováděna celoročně. V roce 1974–1975 má začít rozsáhlější rekonstrukce v JC Soběšín a JC Orava.

Výzkum se opíral o údaje získané pomocí některých sociologických postupů, jimž je možno vedle informaci kvantitativního charakteru posoudit a interpretovat kvalitativní — obsahové prvky činnosti v Juniorcampech. Na základě přímého a zářastného pozorování, nestandardizovanými rozhovory (s účastníky Juniorcampů, s vedoucími a ostatními pracovníky JC a s dlouholetými znalcími provozu), pomocí dotazníkového šetření a studiem dokumentů jsme

dospěli k témtu výsledkům, které lze ve srovnosti formulovat takto:

Existují četnémezery ve vybavenosti Juniorcampů z hlediska materiálních předpokladů, sportovních, rekreačních, kulturních i společenských činností, ubytování je často nekvalitní, ve starých objektech, místy i devastovaných. Nedostatek kluboven a společenských místností znemožňuje dostatečnou diferenciaci v zábavě i aktivitách účastníků a je překážkou v době špatného počasí.

Organizace života v Juniorcampech je nedostatečná a rozpačitá. Kolisá mezi naprostou volností každého jedince a snahami o uměrně usměrňování činnosti, především nepřímými prostředky. Vypracování plánu činnosti v Juniorcampech, pokud možno alternativního, se zdá být nezbytností, právě tak jako posílení instruktorského sboru a zvýšení jeho kvalifikaci na úrovni.

Závažným problémem je regulace vztahu Juniorscampů k okolním obcím a obyvatelům, popř. dalším rekreačním. Jde o problém velmi naléhavý a jeho vyřešení je často podmínkou zlepšení i těch nejčlementnějších služeb v Juniorcampech.

Sociální složení účastníků Juniorcampů je jak po stránce věkové, tak po stránce sociální, velmi homogenní. Jde především o mladé dívky — středoškolačky — o mládež svým způsobem v „kritickém věku“. Formy sociálního chování, právě tak jako formy rekreačního chování, jsou v této době ještě velmi dynamické a přiměřeně změně, což je velmi vhodná situace pro jejich taktní a nenásilné usměrňování. Tato možnost je ovšem dosud zcela nevyužita. S účastníky se zachází jako s plně dospělými lidmi, přičemž jejich aktivity je občas usměrňována do ne právě nejčestnějších poloh.

Zarážející je sociální homogenita účastníků Juniorcampů, která stále ještě není v žádoucích proporcích. I když lze předpokládat, že mezi středoškoláky, je určité procento osob dělnického a rolnického původu, nelze tuto výraznou sociální homogenitu přehlédnout a nelze rovněž přehlédnout ani některé její negativní důsledky, např. určitou výlučnost zábavy znamenající konfrontaci s jinými modely životního stylu, s modely typickými právě pro učňovskou a zemědělskou mládež. Sociální homogenita zde tedy nerovná ani schopnost sociální vnímavosti, ani sbližování životních přístupů mládeže různých sociálních stupňů.

Juniorcampy představují dosud spíše typ mládežnické rekreace výrazně komerčního typu a je proto pochopitelné, že ta se oprávě především o vrstvy mládeže, jež mají dostatek finančních zdrojů, byť ziskaných většinou od rodičů. Juniorcampy představují typ rekreace přístupné mládeži z doby situovaných rodin. Vzniká otázka, zda toto pojed Juniorcampů je optimální a zda není právě toto pojed Juniorcampů jedním z důvodů stimulujících i sociální homogenitu účastníků.

Zapojení zahraničních účastníků do rytmu života Juniorcampů je dosud spíše výjimkou než pravidlem. Nedošlo zatím ani k propojení přjezdů a dislokace zahraničních účastníků s termíny kurzů jazyka, v řadě případů se projevuje i vědomá snaha o separaci ze strany zahraničních účastníků. Připomínáme, že není dosud ani vyřešen problém náplně jejich pobytu.

Zavažným problémem se jeví i propagace Juniorcampů, a to jak vzhledem k domácím účastníkům, tak vůči zahraniční. Je pravděpodobné, že představy o prostředi Juniorcampů se vytváří značně autonomně na existujících typech propagace, a že tyto představy mají zcela rozdílné zdroje inspirace mezi dospělými a mezi mládeží. Tento problém by bylo ovšem třeba řešit jednak samostatným výzkumem, jednak v rámci komplexního projektu práce Juniorcampů.

Řešení problémů Juniorcampů není a nebude lehké. Není to úkol pouze pro odborníky, je to i povýte politická záležitost, neboť jednak Juniorcampy jsou součástí celkové politickovýchovné činnosti SSM, jednak se zde v rámci kontaktu mezi našimi a zahraničními účastníky vyvíjejí představy o Československu, o západních zemích, o socialismu a kapitalismu, o životě lidí u nás i mimo rámec naší republiky. Již z toho důvodu je třeba, aby se na rozpracování této koncepce podílely politické složky, zkušení pracovníci v oboru zájmové činnosti i širší zainteresovaná veřejnost.

PhDr. MARTIN MATEJŮ

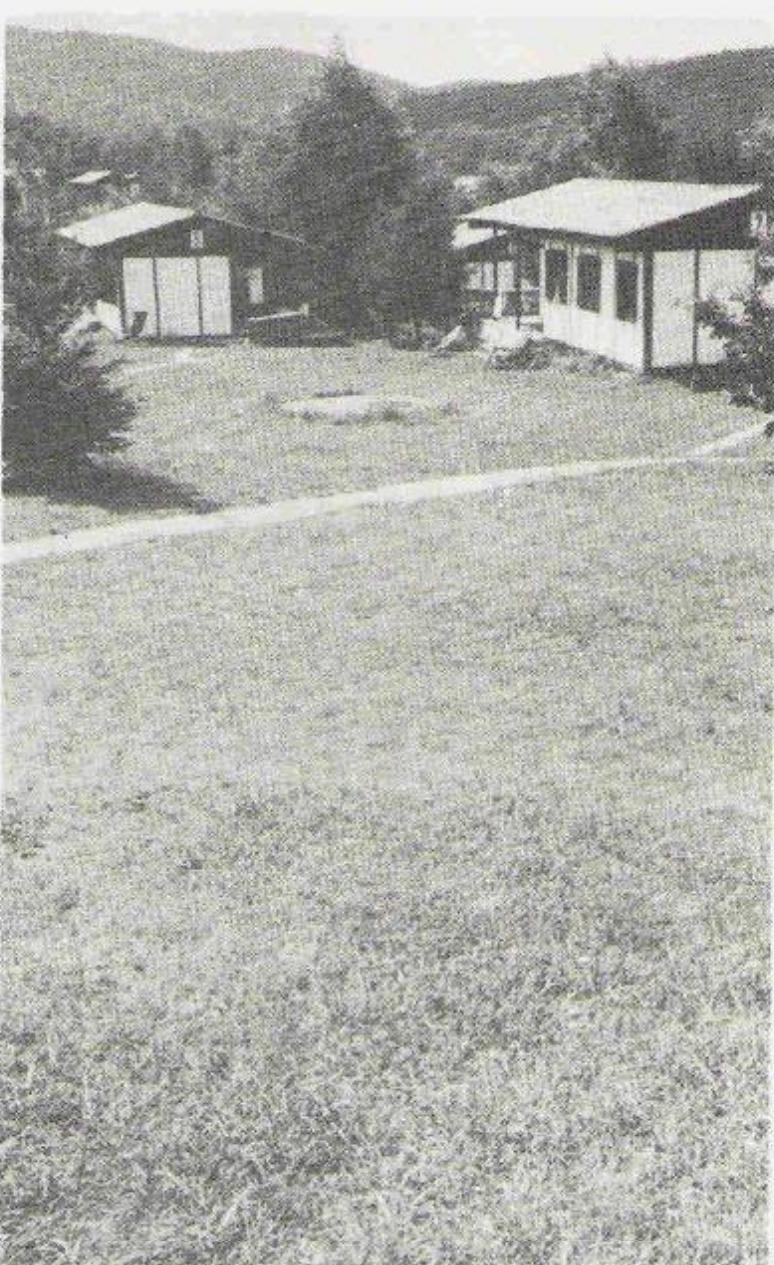

Foto: Pavel Stecha.

**Bylo léto,
horké léto,
léto tak
jak má být**

PRÁZDNINY NA OBJEDNÁVKU

Je neděle 15. července 1973, 11 hodin dopoledne. Úsměv slunce se probral záclonou mraků, aby přijal poslední „ahoj“ účastníků prvního běhu letosního Gymnasiumu. Lábornické středisko CUV S.M. u zatopeného lomu

nedaleko Lipnice n. Sáz. se na chvíli ponofilo do kudu, jen tu a tak je slyšet cinknutí konve, vrznutí dveří nebo úder kladiva. Končí přípravy; čtyři instruktoři, kteří několik měsíců předtím připravovali, zkoušeli, vymýšleli a hledali se rozcházejí plnit své úkoly. Honza odjíždí na nádraží do Světlé, Jirka jde hledat ke mlýnu a Anička připravuje ubytování, já zatím sestavují jídelníček. Vše běží jako na dráku; vždyť ani ne za hodinu dorazí vlak do Světlé a vyklopí první účastníky další experimentální akce.

— Už vystupuj! — ! Začíná ta krásná hra, kterou všechnu dobře známe a na kterou se vždy těšíme.

„Hele ten má taky bág! — ten tam jede asi taky — a tamhle další! — . První nesměl ahoj, první otázky. „Jedeš taky k tomu lomu?“ a další už se sypou. „Co je v posledních pokynech — co máme dělat — kdo nás asi bude čekat — a co přijde potom?“

Pojízdňá informační služba dnes změnila svůj dopravní prostředek, avšak smluvěná značka — ABM 8U-77 — je přilepena na každém kousíčku červeného renaulta. Strohost informátora, potutelný úsměv ve vousatém obličeji až udivuje. „Bagáž sem — tedy máš mapu, tužku a papír — a plav!“ Deset různých tras, deset různých úkolů, jeden cíl — zatopný lom a nová experimentální akce.

FRÁZDNINY NA OBJEDNÁVKU.

A jak se taková akce dělá? Vezme se 15 druhů sportu od odbíjené, plavání, až po judo a laso-

vání, k tomu se přidá tanec, vážná hudba, psychogymnastika nebo něco podobného chutě a to se prospíkaje množstvím malých i velkých soutěží od „odparníku jednonohého“ přes „odhoz šírákem“ až po „velkou pardubickou“ a to celé se záleží tím, čemu se říká atmosféra.

Tuto atmosféru navozují především lidé, prostředí a program. Okolo zatopeného lomu a samotný objekt základny překonává všechny představy. Také okamžité uvedení do akce překonává první roznaky. Clenové jednotlivých skupin, které odcházejí z nádraží jako vzájemně si neznámí, přicházejí na základnu jako buďoucí přátelé. Tím je potom usnadněno také jejich vniknutí do kolektivu a tvorba samotného kolektivu.

Přichází první společný večer, přichází další činností tvorby atmosféry instruktor. Instruktor, který aniž by nechal účastníky vydechnout, ohromuje množstvím a pestrostí programu a který je zároveň seznámen s pravidly, která budou od této chvíle respektovat. Je nutné, aby se účastníci zbavili některých zvyklostí, které sebou automaticky přenášejí z města, aby respektovali pokyny instruktora, ale také aby jim byla dána možnost stát se spolutvárci celého programu. Vždyť i oni se stávají tváří atmosféry.

Na akci byly zastoupeny různé sociální skupiny: středoškoláci, učni, vysokoškoláci, dělnici a skupina z řad pracující intelligence. Je sice známo, že rozdíly mezi těmito skupinami se

Foto: Zdeněk Thoma

brzy preklenou, je ale zajímavé jak rychle se tyto rozdíly překonávají na akcích tohoto typu, když lidi jsou nepřekonatelnou překážkou. Jediným z experimentů této akce byl systém organizace vedení. Celá 12denní akce byla rozdělena na tři 4denní cykly. Každý cyklus měl svůj osobitý charakter, kterému byl podřízen program. První cyklus je možno charakterisovat jako učební. Po 4 dny se účastníci učili jednotlivé sporty, nebo se v nich zdokonalovali. Druhý cyklus byl cyklem ověřování nových zkušeností a sportu v praxi. Třetí cyklus byl vyvrcholením celého pobytu. První dva dny byly věnovány dvoudenní akci na sluneční pasece,

další pak soutěžím, závodům a jiným atraktivním zábavám. Na tento systém jednotlivých cyklů navazuje i střídání složení skupin. Účastníci byli rozděleni do tří skupin po osmi a tyto skupiny měnily po ukončení jednoho cyklu své složení. Tímto střídáním jsme chtěli zamezit vytváření tří part a podpořit tak vznik jednoho velkého kolektivu. Otázka zda střídat či nestřídat je i dnes stále problematická. Jestliže se střídá složení vnitř skupin pak opravdu nedochází k vytváření oddělených part a vznikne jeden kolektiv. Jeho soudržnost, jeho síla je však často právě tímto střídáním poznámená. Během jednoho cyklu se vytváří v jednotlivých skupinách silnější interpersonální vztahy. Po ukončení tohoto cyklu se však tyto vztahy ve větší či menší míře trhají a dochází k různým disharmonickým jevům. Jestliže se složení skupin nestřídá, pak se kolektiv všech účastníků rozestupuje na tři menší kolektivy, mezi nimiž při charakteru této akce dochází ež k nežádoucí rivalitě. Nejvhodnější je oba tyto systémy kombinovat. V první polovině akce tří první uvedeného způsobu, v druhé polovině pak druhého. Vzniku tří skupin bylo nutno podřídit i strukturu a složení programu. Hlavním problémem bylo vyvarovat se špatných kombinací po sobě následujících programů u jednotlivých skupin. Silo o to, aby jedna skupina neměla tuto následnost programu např. plavání, horolezecky, potápění, vodní polo. Tento způsob organizace vyhovoval především v prvním 4denním cyklu. Mezi klady patří malé časové ztráty, hodnotnější metodická práce, větší možnost provádění a menší nároky na materiály a zabezpečení. Vzhledem k této kladům bych tuto organi-

zaci vedení doporučoval především pro táborské školy, které často zápasí s nedostatkem materiálního vybavení a času. Na druhé straně je tato organizace značně náročná na fyzickou připravenost instruktorů.

K zajímavostem akce patřily těžtí druhy rozvíječek — otužování, jogá a atletika kombinovaná s úpolý. Každému účastníku bylo umožněno, aby během tří dnů vyzkoušel všechny druhy rozvíječek a nakonec se rozhodl pro jednu, kterou pak prováděl po celý pobyt.

Hlavním motorem této akce nebylo žád tradiční „čtverečkování“, ale současně o „bodožrouta“ a „skorobodožrouta“. Byla to vlastně celá řada závodů, her a soutěží, které se jednotlivě bodově hodnotily. Hodnocení popularity — čtverečkování — bylo uskutečněno také, avšak v zámeru sítuji již výše uvedené soutěže. Stává se totiž, že hombě za čtverečkování je podřízeno vše ostatní a to i na úkor kvality programu a součinnosti kolektivu.

Program činnosti na těchto akcích by měl být upraven tak, aby každý den vybíl volný čas, protože tomu byly dány optimální podmínky pro vznik pevnějších interpersonálních vztahů, jejich hloubky a trvání. Přiklánam se k názoru, že nejvhodnější je vyhradit tento čas ve večerních hodinách.

Tak jako většina ostatních akcí, které prodělávají svůj křest a voní dobrovolnou novotou, měla i těle řada chyb i chybíček. Takže to, co jste si až dosud pociťeli je vlastně jenom istou informaci, jak se v některých specifických situacích orientovat. Je to řešení jenom těch nejzákladnějších problémů, které se při Prázdninách na objednávku objevily.

PETR KAFKA

TÝDEN VYSOKOHORSKÉ TURISTIKY VE VYSOKÝCH TATRÁCH

Akce, která probíhala ve Vysokých Tatrách pod názvem II. týden vysokohorské turistiky, zaujímá zvláštní postavení mezi dosud pořádanými akcemi na úseku pobytu v přírodě ČÚV SSM. Zvláštní v tom smyslu, že to byla vůbec první akce, kdy se na přípravě i vlastním provedení podílel ČÚV SSM společně s Českým svazem turistů.

Počet přihlášek překonal nejen očekávaný početadlo, ale i jejich

technické možnosti. Z původního počtu zájemců 968 osob bylo při dodržení termínu přihlášek přijato v táborech na Štrbských lukách prezentováno 558 účastníků. Z toho 126 členů SSM (uvádíme pouze členy SSM, kteří nejsou současně organizováni v Českém svazu turistů).

Vělklý zájem o tuto akci vidíme především v zajištění prostoru pro táboreček v oblasti Vysokých Tater, kde jednotlivci sami shání těžko levné ubytování. Jistě přispěla i možnost výběru zajímavých tří vedených instruktorů a cvičitelů vysokohorské činnosti, protože to pro účastníky znamená pocit jistoty i dostatečný přenos informací z místopisu Vysokých Tater. Zanedbatelná jistě není ani společenská stránka celé akce. Setkávají se zde lidé s společnými zájmy — ti, kteří s vysokohorskou turistikou začínají, i ti, kteří mají větší zkušenosti, mladí i dřívě narodzení, a to z celé republiky.

Pokud jde o instruktory a cvičitele, je situace obdobná. Měli možnost výběru tří, které povídou, i když částečně omezenou zájmem a počtem přihlášených účastníků na jednotlivé třídy. Snahu vedení akce bylo „za-

chovat poměr 1 cvičitel na 10 účastníků s tím, že ve skupině bude vždy alespoň jeden zkušený instruktor.

O spokojenosti s programem a organizací zajištěním akce se strany účastníků hovoří zápisem v knize tří: v příštím roce se chceme opět zúčastnit, byl to velmi pěkný týden, díky cvičitelům apod. O spokojenosti při vzájemné spolupráci obou pořádajících organizací svědčí návrh uspořádat v příštém roce stejnou akci a spolupráci ještě více prohloubit. Můžeme říci, že pro cvičitele a instruktory vysokohorské činnosti byla tato akce dobrou školou, možnosti ověřit si své znalosti, schopnosti. Tyto skutečnosti si samozřejmě zádaly instruktory dobře připravenec — jak fyzicky, tak i technicky a psychicky. Heslo „Instruktor je nejzkušenější, nejchytřejší, nejlepší, všechno vydří, nic ho neboli, atd.“ by mělo být samozřejmostí zejména ve vysokých horách.

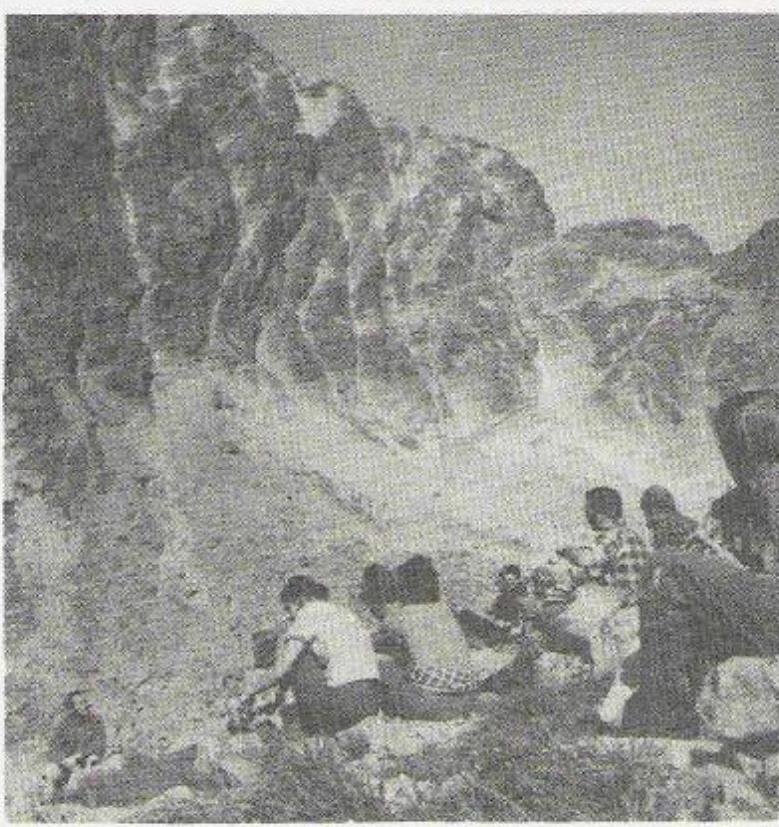
Při vedení tří už není možné, aby se instruktor za skálu doučil místopis, orientaci. Znalost místopisu Tatras a tří je bezpodminečným požadavkem bezpečnosti. Ze instruktorem účastníkům nejen fyzicky stačí,

ale v případě správného počtu zapnou bezpečný postup skupiny a dokáže pomoci v případě nehody, je zcela samozřejmě. Teoreticky. Praxe však ukazuje, že tato teorie není všem instruktorkám vlastní. Zjména pokud jde o orientaci, fyzickou připravenost a schopnost vést kolektiv.

Výčet následujících skutečnosti dává alespoň hrubý obraz o náročnosti na schopnosti a využití instruktora. Na Týdnu vysokohorské turistiky po celou dobu pracovalo 37 cvičitelů ČST a 22 instruktorky SSM. Také všichni instruktorky SSM vedly denně některou z vypsaných tří. Denně bylo vypisováno okolo 20 tří od lehkých, středně těžkých až po těžké, podle Andrášiho průvodce pro vysokohorské turisty, trvajících v průměru 10 hodin od opuštění tábořiště do návratu. Tedy odchod i návrat za času. Stravování si stejně jako účastníci zajistovali i instruktorky samy. Várent se tedy udržovalo již za tmy. Na možnost přípravy na tříu nebyl již při vlastní akci čas. Kalkulaci vypsané tří mohli instruktorky jen zhruba odhadnout, neboť až do odchodu neznali účastníky své skupiny, jejich věkovou strukturu, stav fyzické připravenosti, úroveň jejich technických znalostí.

A tak věřím, že všechny instruktorky — a nejen ti co byly ne „TÝDNU VHT“ — se zamyslí zda jež patří mezi ty nej... nej... nej... nebo co mohou sami a sobě ještě vylepšit.

HANA VOČKOVÁ

A MŮŽEŠ POTKAT I ZUBRY

Mluvíme-li o Polsku, vybaví se nám převážně Mazurská jezera, mořské pobřeží a pokud si vzpomneme na hory, tak většinou jen Tatry a kousek Krkonoše. A přece. Polsko má své hory. Několik desítek pohoří, z nichž každé má svůj vlastní osobitý půvab, svůj charakter. Na samém jihozápadním cípu Polska se rozprostírají Bieszczady pohoří, o němž se u nás vůbec málo nebo téměř vůbec nic. Přesto je pravým rájem turistů, hledajících nedotčenou přírodu, neboť si v této civilizované době zachovalo svou podobu.

Není příliš vysoké. Maximální výška 1 346 m nízkohor zvláště nenadchne. Ale jen dotud, dokud nevystoupí z dálky, projde pásmem jednotlivých typů lesů a pak náhle vykročí na otevřené poloniny, pokryté půlmetrovými trsy borůvky nebo ostré trávy. Široko daleko není lidské obydli. Jen na vyšlapaných cestičkách se potkává s návštěvníky hor a máš-li trochu štěstí, zastihneš na hoře na ranní pastvě rindinku zubrů.

V rámci plánu letošní činnosti ČOV SSM uskutečnil se letos v srpnu pře-

chod tchoto pohoří. Jako jeden z výdoucích této akce chci se podělit o zkušenosti s těmi, které jednou Bieszczady také zláklí.

Pohoří má samozřejmě řadu méně nebo více významných hřebínek a nebylo v nešich silách, ani cílem je zavrhnout poznat. Základní hřeben se táhne na jihu a je rozdělen několika průsmyky na jednotlivé celky. Za východní základnu jsme si vybrali Ustrzyky Gorne. Turistické centrum, se schroniskem PTTK, poštou, obchody, restauracemi. Nové se buduje camping, ale jinak je volně povoleno táboření. Ustrzyky jsou dosudilné buhužel jenom po silnici a to bud z Ustrzyk Dolních nebo z Leska.

Základní hřeben s nejvyšší horou Tarnicou (1 346 m), je dosudilný po červené turistické značce. Kdo se nespolkní s Tarnicí, může přejít (stále po červené značce) hluboké sedlo a pokračovat po hřebenu Krzemencu až na Malicz (1 333 m), kde značka končí. My jsme šli ještě dál na Rozsypanec a potom po hranici mezi PLR a SSSR až na Kicznič Bukovski, odkud byl nádherný pohled na Poloniny a do Ukrajiny za řekou Sanem.

Náš další tábor jsme si zbudovali pod úpatím Tarnice mezi borovicí, chráněně hradbou buků. Druhého rána se nám naskytla vzdálený pohled. Kousek od našich stanů se popsal párek zubrů. Když poznali, že našli sami, hory masa se zvedly a ladně odklusali do ukrytu stromů. Sestoupili jsme dolů do údolí Wol-

satky a cesta dolů připomínala cestu přes jednotlivá tepelná pásmá. Pásmo bučin vystřídalo smrk a jedle, kousek níž jsme procházeli houštěnou modřinou a úplně dole jen louky a ovocné stromy.

Tetu tábor jsme rozbili v Beregach Gornych, což je jeho samota, ale v době sezóny pravidelná zastávka pojízdného obohodu, posty a samozřejmě několika linky autobusů. Našli jsme si prekrásné místo ohrazené dvěma potoky s hradbou stromů a s výhledem na Poloninu Wetlinskou a hraniční pásmo Rawki. Jak se později ukázalo, šlo o pronajaté pastviště, ale po chvíli rozhovoru a malém poplatku nám bačka dovolil těšit se loutou dokdy se nám zlítí. Nebyl místní, ovce sem vozi až ze Zakopaného a měl jich na starosti asi dvě stě. Ale nechme ovce, třebaže i ony patří k této horám stejně jako oblé vrcholky jejich polonin. Ten den nás čekala velká tura — polonina Garaišská. Po ostrém výstupu poměrně vyrovnaný hřeben, se stoup do Ustryk Gornych a nový výstup na Velkou Rawku. Přesný plán podat nemůžeme. Na vrcholu chytla naši výprava boufe s krupobitím, přes padající vodu nebylo vidět téměř nic a cestou zpět padly všechny dosavadní rekordy.

Ale druhý den je krásně. Vstáváme ve čtyři ráno a na východ slunce se díváme ještě ospalýma očima už téměř z vrcholu Poloniny Wetlinské. Pod vrcholem je přilepena malá,

míla chata — útulek bez hospodáře, ale její provoz je bohužel jen v létě. Z Polominy se nám otevírá čarokrásný pohled na celé pásмо Bieszczad a mámeli štěstí i na hladinu jezera Soliského.

Pásma Polominy Wetlinské spojujeme s výstupem na Smrk 1222 m a končíme v údolí, kudy vede jediná silnice, známá Bieszczadská smyčka.

Pásme Smruku jsme se s Bieszczadami rozloučili, vlastně jen s jejimi vrcholy. Nebot další den jsme přesunuli svá těla smočit do prázdných vod jezera Selina.

Jezero napájí dvě mohutné horské řeky San a Solina a zadržuje tak vlastně všechny bieszczadské vody. Okolo kolem přehradní zdi je předněně a nese všechny průvodní vlastnosti našich rekreačních přehrad. Konsek dál jsou však vplně posazeny tábory a skupiny stanů a nikdo se nikoho na nic neptá ani nepožaduje poplatek za stanování. Nám se podařilo najít plácek těsně u vody jen tak pro nás, široko daleko nikdo, ien hrabida stromů a za vodu další život. Bylo nám tam docela dobře. A pokud chcete využít naši rady, nejezděte do Síliny, ale z Lesku do Polančky a odtud přes hotelovou čtvrt na polostrov, kde je dostatek míst pro stovku různých výprav, aniž by se nazývalo rušily.

Pohytem u jezera nás pobyt v Bieszczadech končil a i když bylo kolem nás pořád co poznávat a vidět, shodli jsme se na tom, že z toho mnoha jsme si vybrali to nejlepší.

A tak budete-li přemýšlet či hledat vhodný námit pro letní akci, neváhejte. A nemusíte myslit jenom na létě. Bieszczady jsou vhodná i pro zimní přechody. Pár dalších informací má posloužit pro vaši orientaci.

Doprava: V Polsku je poměrně drahá doprava železniční a zase naopak velmi levná doprava autobusová. Asi v opačném poměru než u nás. Na mapách jsou označeny zastávky autobusů a na všech zastávkách přesný rozpis odjezdů s udáním konečných stanic. Jízdní řády se vydávají pro jednotlivá vojvodství a jsou málo vidět. Východiskem do Bieszczad je Lesku, Sanok, Ustrzyky Dolne, ale i Rzesow.

Zásobování: Nevim jak v zimě, ale v létě je ve všech uváděných centech — Ustrzyky, Horegi, Wetlina, Kalnica, Cisna — zajištěno poměrně dobré zásobování základními potravinami. V Ustrzykách, Wetlině a Cisně jsou i restaurace. Poměrně drahá je zelenina a ovoce. Nákup od soukromě hospodařících rolníků tu není možný. Pokud tu někdo žije, pak jsou tu lesníci. Obchody jsou otevřeny denně, svátek nesvátek do pozdních večerních hodin.

Ubytování: V Ustrzykách Gornych, Wetlině a Cisně jsou objekty PTTK. Nemají však charakter horských chat, spíše nocležáren uprostřed rekreacních center. Daleko romantičtěji působí vlastní stany. Jedinou světlou výjimkou je zmíněný útulek

na Polomině Wetlinské, ale ten slouží jen v případě nouze. Daleko více možností skýtá jezero Soliské. Hotely, campingy i vlnné prostory pro stanování.

Ostatní služby: V Ustrzykách Dolnych, Saneku a Lesku pracují Bieszczadské turistické služby, zabezpečující informace, ubytování i dopravu vlastními autobusy. Adresy mám k dispozici.

Mapy: Jsou k dostání kdekoliv. Poměrně přesné. K dostání je i soukromý průvodce, zahrnující základní informace. Nejen o Bieszczadech, ale o celém Karpatském pásmu výjma Tater. Nám se podařilo zajistit samostatný průvodce Bieszczady, obsahující přesný popis cest, autobusových linek i všech ostatních informací. Bohužel, na trhu dnes už není.

Zdravotnická služba: V polských horách provádí zdravotní služby GOPR, který sídlí ve všech „Schroniskách PTTK“, v sezóně pak i na Polomině Westlinské ve zmíněném útulku a ve stanech mezi Tarnicou a Krzemencem a mezi Velkou a Malou Rawkou.

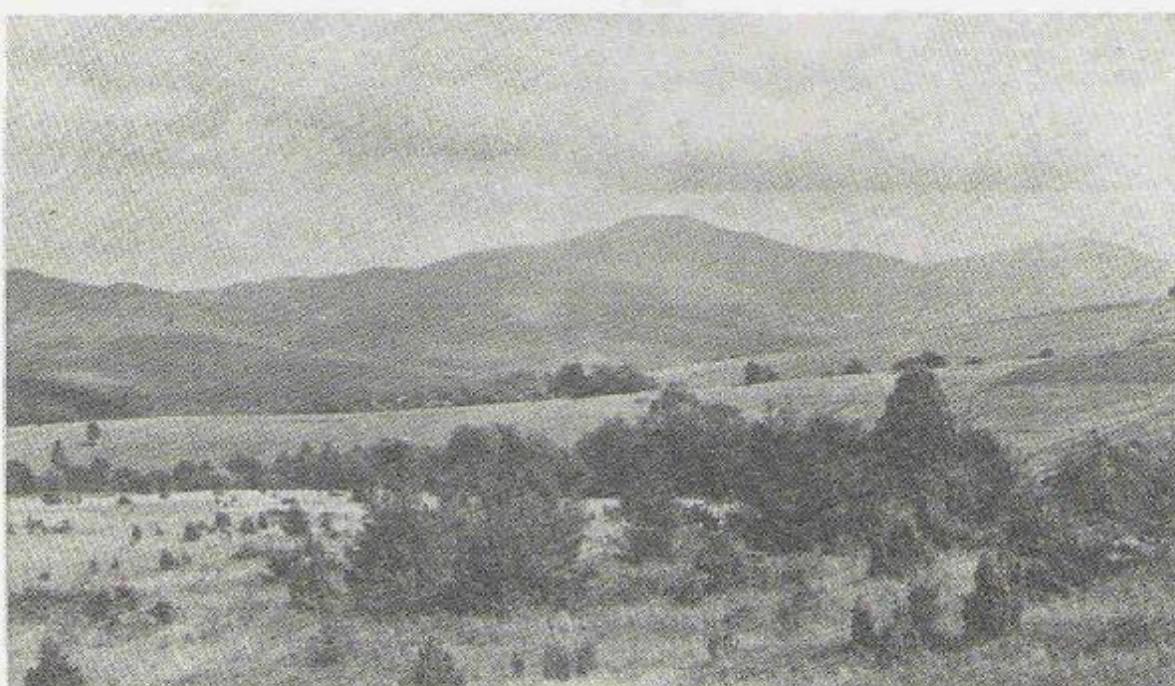
Věříme, že tyto informace postačí všem, koho jednou totež pohoří zláká.

Bieszczady jsou místem, kde se dá spojit sjezdové lyžařské s vodními sporty, pěšinami i horou a horskou turistikou. Cesta k nim vede po známých místech na tak daleké historie. Nejdaleko je Dukla, Jaslo.

My jsme spojili naši cestu s pochodem Beskyd Sadecký a Pieniny, svezli se na pláži po divokých vodách Dunajce a třebaže každé pochoď bylo úplně jiné, všude se nám líbilo.

Takže neváhejte a navštívte polské hory!

Ing. HILDA DOSTRÁŠILOVÁ
a BOBS STRÁNSKÝ

DVACET V JEDNOM PELETONU

Opět na konci toho houfn slape do pecáčů vousáč v kostkované čapce a protože se dneska zatím jede bez defektů, vzpomíná teď už s úsměvem, jak to vlastně všechno začalo. Ještě před pár dny mu ale do smíchu moc nebylo — to když na Lipnici, kam se sjelo dvacet děvčat i chlapců, z celé republiky, aby se vydali na pětisetkilometrovou cykloturistickou trasu po jižních Čechách, přišel z Prahy telegram, že doprovodné vozidlo, které mělo vézt všechno, co se neuvízne na kole a přesto je k takovému putování zapotřebí, pro poruchu není a nebude. Naštěstí se ale v Havlíčkově Brodě našli na OV KSC i ONV lidé dobrého srdce a nakonec, když už všechno doslova „hořelo“, pomohli soudruzi z požárního útvaru. Asfalt pod úzkými ráfkami jen sumí a klikatá pente silnice ukrajuje z krajice kilometrů, které má TOUR 73 před sebou. Tohle cyklistické vandrování ale není pouhou sportovní záležitostí, je i příležitostí vyzkoušet si za jak dlouho vznikne sehraná parta, která dovede nejenom vyladit svoji formu v denních etapách, ale i kytky a bendža při táborku na večerních improvizovaných vystoupeních. V této akci, pořádané ČOV SSM a redakcí Zápisník 73, šlo o víc než o honění se za kilometry; měla dokázat, že hlava je stejně důležitá jako nohy, protože kultura těla je neoddělitelná od kultury ducha, že chut bavit se nejenom sami, ale památovat i na druhé, být při tom všem aktivním aktérem a ne jenom pasivním divákem, je vlastně nejlepším receptem na prožití prima prázdnin.

Gábina, Eva, Standa i Jirka poskakují na úzkých sedlích a chechtají se při vzpomince na telčský pozpátkový slalom mezi podloubím, cyklistickou klimovku a teď už dokonce i na křížovou cestu do prudkého kremešnického vršku. Počítají dny uplynulé a těší se na zhývající, protože vědí, že je na co se těšit.

Do krajiny se už položily večerní stínny a ten fousáč v kostkované čapce, co jede pořád na konci peletonu, se myšlenkami toulá daleko vpředu, přinejmenším někde v létě příštího roku. Přemýšlí o tom, jak to udělat aby další Projekty Prima Prázdnin, co mají zatím jen tři ně, byly v budoucnosti měly alespoň pět.

Foto: Jiří Chocholáč

MEMORIÁL

LUĐKA SMUTNEHO
a SVATAVY ČERVENKOVÉ —
náborový orientační běh

Kdo šel 8. září 1973 krajinnou Českého ráje, kouzelnými lesy a skalním prostředím od Příhraz a Drábských světnicí směrem ke hradu Kost, jistě potkal, nebo lépe řečeno se mu před očima mihli lesní běžci — závodníci v orientačním běhu. Na sobě silikonový komplet, startovací číslo, lehké maratonské se špunty, na ruce navlečená buzola, v druhé drží nejdůležitější pomůcku — mapu. Ve tvářích možno vyčíst z kapiček potu a nezměrného úsilí, že nejde o lada-jíkou procházku. Někteří se vskutku jen mihli, rychle za běhu mapují a s atletickou samozřejmostí lehce překonávají nástrahy terénu ve formě idoliček, hřibků, hustníků, proláklínek. Na písčité cestě pak rozkmitali harmonii vytříhaných svalů s jediným úsilím. Co nejrychleji, nej-ideálněji, nejvíce. Rozhodoval čas, byla zapotřebí dobrá hlava. Opravdovi mistři lesa — reprezentanti CSSR v orientačním běhu. Téměř dálším, a byla jich většina, ještě mapařská rutina a běžecká vyspělost chyběla. Na křížovatkách cest a průseků zpočátku nechápal všechny točili buzolou a studovali mapu. Některé oranžové bílé lampióny se jim zdaly zcela zakleté. Ale v té druhé skupině šlo přece o začátečníky, šlo o nábor.

V uvedeném datu a prostoru pořádal CUV SSM — oddílení tělesné a branné výchovy spolu s redakcí časopisu Zápisník a za vydatné pomoc orientačních běžců Slávie VŠ Praha a IŠTO — FS Praha třetí ročník Memoriálu Ludka Smutného a Svatavy Červenkové, spojeného

s účastí reprezentačního družstva mužů CSSR. Úkolem bylo rozšířit a popularizovat toto mladé sportovní odvětví mezi širší okruh zájemců, hlavně školní mládež, organizace SSM a další příznivce.

Orienteční běh je opravdu speciální, významný sport. Nejen ve výkonnostním, ale i v masovém, rekreačním provedení skrývá jednu velkou devizi: spolupráci těla i ducha, na zdravém vzdachu, v ideálním lesním prostředí a navíc s nutností spolehat se zcela sám na sebe. Stejnoměrně pomáhá utvářet fyzické i morálně volné vlastnosti závodníků, má vysoké branný význam. Naskýtá se tu možnost vhodného spojení příjemného s užitečným. Tak tedy — ve školních osnovách je také branná výchova, předmět neobvykle daleký. Osnovy vyžadují práci s mapou, hod granátem na cíl, stejně jako odhad vzdálenosti. Orientační běh, jistě sport budoucnosti, je rozhodně jednou z forem, jak si ověřovat vědomosti

a využít v školních lavicích přímo v praxi. Ale nejenom to vyžaduje osnovy, orientační závody a soutěže by měly najít své místo a funkci v tělovýchovné i zájmové branné činnosti ZO SSM a PO SSM. Učitelé, sportovní organizátoři a referenti by neměli tuto účinnou tělovýchovně brannou formu brannosti opomenout.

Několik poznatků, postfetů a rad získaných při organizování náborového závodu v orientačním běhu:

— Vedle vlastního technického zabezpečení je nejdůležitější propagaci fáze, případně metodická instrukce.

— Při organizačním a technickém zabezpečení závodu se soustředit na dopravu, ubytování, stravování závodníků a pořadatelů, zdravotní zajištění a hlavně výběr vhodného prostoru závodu (tj. shromáždění, startu, cíle, tratí, kontrol). Konání závodu projednat s MNV, lesní správou a okrskem VB.

— Při pořádání spolupracovat a využít zkušeností oddílu orientačního běhu a tělovýchovných jednot (tam, kde tyto oddíly nejsou, obrátit se o pomoc na oblastní a krajské výbory Svazu orientačního běhu). Mohou nám pomoci jak po stránce materiálu — mapy, buzoly, kontrolní lampióny, čísla, atd., tak po stránce kádrově kdy nám mohou zajistit rozhodčí, organizátory, instruktory.

— Při výběru prostoru závodu a stavbě tratí musí stavitel tratí mít na paměti pro koho závod připravuje. Trať proto musí odpovídat svou náročností a výběrem fyzické i technické úrovně soutěžících. Není účelem při náborovém závodu příchozí odredit blouděním, či jinými základnostmi tratí.

— Dvoudenní program na Kosti vhodně obohatily i další přípravné orientační soutěže Územním a Ilfovým mikrozávodem, softballová ukázká i připravená zálesácká stezka,

— Velkému zájmu účastníků memoriálu na Kosti se těšil i ukázkový závod reprezentačního mužstva CSSR. Část závodu vhodně postavena ve školní části tak, že účastníci — dívčí mohli z druhé strany údolí sledovat běžce mezi třemi kontrolami, jejich práci s mapou a buzolou, měli zkrátkou možnost přiúčit se z jejich bohatých zkušeností. Sami reprezentanti hodnotili tuto formu jako velice atraktivní.

Na ukázkový závod navazovala beseda s reprezentanty, při které se mladí adepsi orientačního běhu dozvěděli zajímavé zážitky, plány do budoucna i mnoho jiných zajímavostí. Beseda byla spojena s promítáním filmu z posledního mistrovství světa ve Starých Splavech.

Takže i když je ještě v lese zima a sníh, přemýšlete a připravujete svůj vlastní orienták. O přebor školy, učiliště či závodu v okresním i krajském měřítku. Radí pomůžeme radou i pomocí.

IVAN MATEJO

RETEZAT 73

V letošních měsících se uskutečnila akce „Retezat“ a článek by měl shrnout nekteré zkušenosti, které mohou přijít vhod pro organizování podobných akcí v této oblasti.

Byl to přechod několika pohoří v západní části Transylvánských Alp, kdy jsme spávali pod stany, připadně pod širákem, potraviny vždy na týden nesli sebou, vařili na benzino-vářicích a na ohni.

Původně určenou oblast pohoří Retezat jsme rozšířili o další pohoří (Paringul, Lotrul, Cindrel), neboť pro čtrnáctidenní putování byl Retezat malý. Rozvažovali jsme mezi pohořím Fagaraš a uvedenými hřebeny. Rozhodli jsme se pro Paringul a další, protože jsou méně turisticky známá u nás prakticky vůbec) a také proto, že na Fagaraš lze těžko táborti na hřebeni.

Pohoří Retezat by se dalo přirovnat našim Roháčům. Hřeben tvoří oblouk kolem dosti velkého údolí, ve kterém je několik ples (největší je Bucura 2040 m n. m.). Z tohoto hřebene vybíhají všechny směry mohutné rozsochy. Hřeben má výšku 2000 – 2500 m. n. m. (největší Peleagga 2509 m). Vrcholy jsou tvořeny skalní stěnou jen z jedné strany, druhá strana je sut nebo tráva a kleč, takže jsou snadno dostupné.

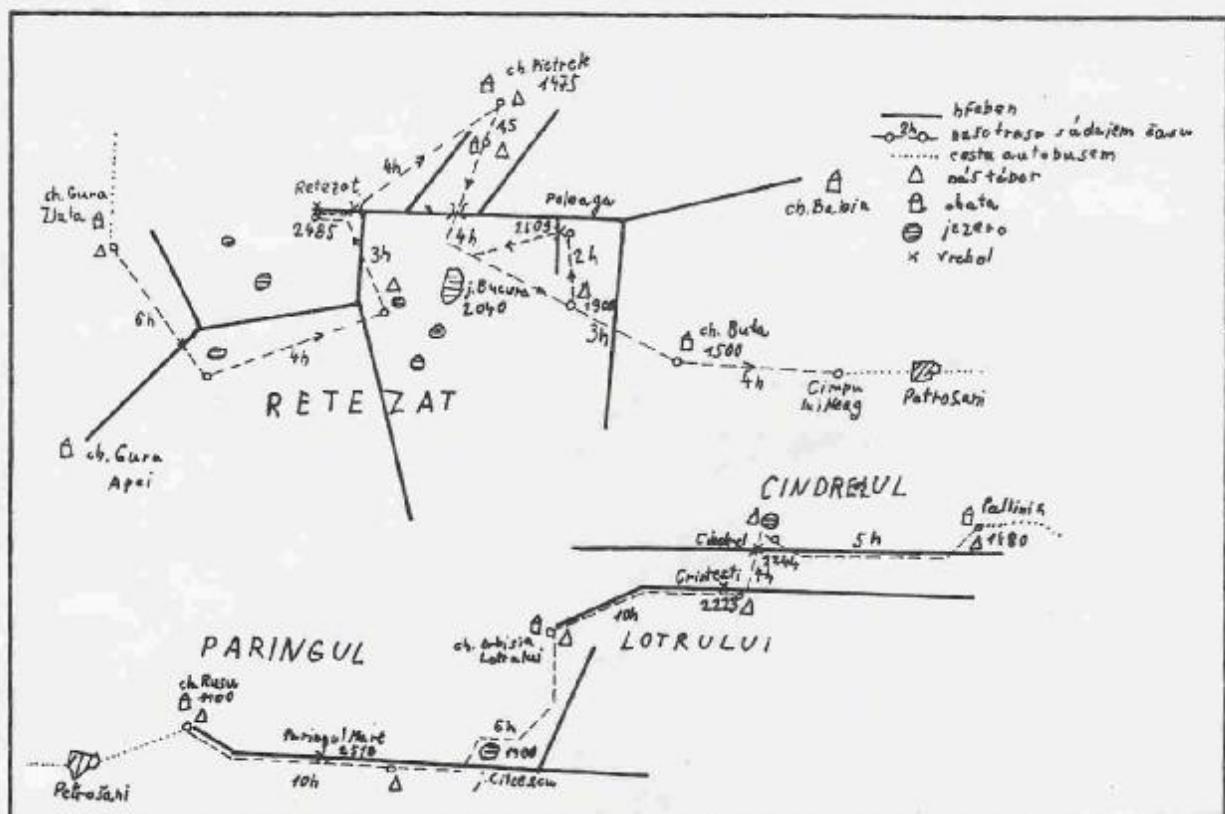

Vysloveně skalní Štíty, jako ve Vysokých Tatrách, zde nenašel.

Přestože jde o chráněnou oblast, je zde možno táborti a rozdělat oheň všude (vyjma údolí jezera Gemenele, kde je přísná rezervace). My jsme každý den měnili místo tábora, je zde však výhodnější nechat tábor u okolí jezera Bucura a podnikat jednodenní týry bez záleže na okolní vrcholy. Cesty jsou zde velmi dobré značeny, ale chaty jsou jen na okrajích pohoří.

Pohoří Paringul je hřeben, který se dá přejít se zátočí za dva dny.

Najvyšší hora téhož jména je vysoká 2018 m a svým charakterem připomíná Nízké Tatry. Chaty je jen na začátku a na konci, takže při přechodu je nutno mit stany, nebo bivakovat. Přes noc se dá zůstat na hřebeni v některém sedle, voda nebyvá hluboko pod jeho úrovní. Hřeben sestává ze spousty vrcholků, cesta je však většinou traverzuje, takže celá hřebenovka není příliš namáhatavá a je značena červeným pruhem. Jako velmi pěkné místo lze doporučit jezero Cilescu na východní části pohoří, kde se dá i koupat.

Pohoří Lotrul a Cindrel dosahují rovněž výšky 2500 m, ale jsou to široké travnaté hřebeny s mohutnými rozsochami. Tyto dva hřebeny se dají přejít za dva až tři dny. Někdy se nečekaně pod vrcholem otevře hluboký skalnatý kotel, ve kterém bývá většinou pleso. Pro tábor lze doporučit takovýto kotel pod vrcholem hory Cindrel (není na značkování) cestě následme i když z vrcholu jdeme asi 500 m přesně na sever, je v něm nadherne velké pleso, strida se tráva s klečí, lili zde nejotká.

Tábořili jsme i na hřebenech, vody je všude dost, stačí sejít par desítek metrů pod hřeben a najdete pramen. Všude, kde jsme tábořili, bylo možno rozdělat ohni, přestože jsme byli ve

výškách přes 2000 m. Topili jsme klečim, což bychom si v Československu dovolit nemohli. Tady je kleč napopak vypalována, ustřílenová, prostě všešijak níčena, aby byla nahrazena pastvinami (vyjma Retezatu). Značení je zde horší, železné sloupy se značkou, jimiž jsou v této oblastech cesty vyznačeny, jsou ulámaný a vyvráceny a cesticka v trávě vyslapány není. Za mlhy by zde byla orientace velmi obtížná a bez buzoly by bylo těžké najít cestu. Hřebenovka je opět značena červeným pruhem, chaty jsou zase jenom na začátku a na konci hřebene.

Turistika se v Rumunsku teprve rozvíjí. Turisty potkáte jen ve značených oblastech (Fagaras, Rețeza) a kolem chat. Těch celý den jsme nepotkali nikoho, jen bačů s ovčáčkami. Nejsou žádná vyhrazená tábora, žádné příkazy a zákazy, tábořit se dá všude. Cesty jsou značeny poměrně dobře ale mapu neseženete ani ve větších městech pod horami a i když ji někdy seženete, dá se nazvat spíše obrázkem pro malé děti. Je bez vrstevací, nepoznáte, jde-li cesta po hřebeni nebo mimo něj a orientaci je tedy dost pochybná. Ubytování na chatách lze v této oblasti jen těžko doporučit. Jsou předplňeny a jejich úroveň, zvláště pokud ide o hygienu, je většinou znač-

ně nízká. U chat bývá zpravidla malá prodejna potravin, ale pivo nebo nápoj nespolehujte. Vyhýbali jsme se i okolí chat. Vzhledem k tomu, že se kolem nich většinou pase dobytek, bývá tu plno hmyzu a všechno je značně znečisťeno. Výjimku z tohoto tvorilka chaty Rusu a rekreační středisko Paltiniš.

Přístupové cesty k horám jsou valcované cesty, přestože jsou většinou na automobil značené jako státní silnice. Autobusem jsme sice projeli, ale často jenom krokem, couvali jsme při vyhýbání se s protijedoucími vozidly a dojeli především díky umění našeho řidiče. Přestože autobus velmi výhodný, ušetří při nástupu do hor až dvacet kilometrů dluhého říjení po prašné cestě. Pravidelná doprava zde nebyla. Jezdí se zde s浓郁em i na nákladních autech, těžko se však lze doprovázet tímto způsobem skupině více lidí s mohutnými ranci.

Naše trasa s uvedenými časovými údaji je vidět na připojeném obrázku.

Hory, které jsme prošli, byly velmi hezké, zářivky, které jsme získali, až brzy nezapomeneme. Ten, kdo má rád divokou přírodu, nezaměřenou turistu a nebojí se trochu námahy při říjení po kopcích, at to zkuste po nás.

Ing. JAROSLAV NAJDEK

SUŠICKÁ ODYSEA

JAROSLAV KVÍČ

Foto: autor

Horko i zima, suché i mokré, a to ve stanech i venku. Dlouhodobé deště vytlačily méně vodoumírné člunátky ze stanů do hangárů a řeku ze břehů do blízkého okolí. Sušický jez včetně propustě zmizel v hlubinách a jeho polohu signalizovalo jen několik nepřijemně vyhlížejících válců. Pohled na tuhú hráz vyprovokoval většinu účastníků, kteří právě absolvovali přiblížně tříhodinový orientační běh v obtížném terénu a pod přívaly vody, aby zasedli do pověstné kovové rakve českolipské Tatr. Jejich zbarvená zavazadla měli ještě prokřehlejší kolegové, kteří zůstali v táborech, v případě nouze evakuovat od řeky do šumavských kopç.

Cestou kolem Českého píly lezly všechny oči z důlků a při pohledu na řeku Vydry se projevily mezi mužstvem určité rozpaky. Prvotní zájem se změnilo ve vědeckou skepsi a hovor se stočil na otázky možnosti současně medicín v porovnání s možnostmi obou toků.

Instruktoři byli vyzváni, aby žili v první etapě příkladem, za což jim účastníci nabídli záchrannou službu a důstojný pohreb III. třídy. Jedna z uchazeček ve snaze zachránit autoritu náčelníka se rozhodla, že dotyčného „proveze“ jako hřívku toulo pro ní „dětskou slavnost“.

Když bylo vše proorganizováno, rozděleny záchranné prostředky a určeny stanoviště, vyplula z Modravy sestava nejtrvalejších. V další etapě se připojili i všichni ostatní a bez jakýchkoli koliz dospěla celá sestava k Antiglu. Rozehřátí vodní kaskádě žádali na uklidněnou ještě Cenkovu pilu. Aby bylo pokročení vod úplně, rozhodli se posádky tří lodí (C1, K1, C2 mix), projet vypečený úsek mezi elektrárnou a soutokem Vydry s Kremelhou ukončený třemi valci. Na tomto místě postál poněkud déle i náčelník, prorocky si

brmlaje pod fousy: „žádná charita, žádná charita“. První vyjel Hugo Šulc, za ním instruktor Olda Staněk a nakonec kanoe Kvíč Kohoutová. Když poslední dva eskamotéři prokličkovali bludištěm bávanů a chystali se překonat poslední tři valce, naskytla se jim dramatický obraz. Instruktor Staněk stál v posledním valci boken, zoufale zavěšen na pádle a pokoušel se prozatím marně z této jámy lvové vyjet. Admirálská loď musela v poslední chvíli uhnout ze směru a třívalcovou pastičku překonat ještě obtížnějším místem, než ve kterém se „dusil“ jeden z jeho instruktorů. Až po pěti minutách se podařilo i jemu vyprostit z jinak dosti prekenné situace a všechny tři lodě se shromáždily na klidném otej soutoku, aby si jejich posádky vzájemně poblahopřaly. Ale v tomto továrně všechno začalo: admirálská loď, aby snad náčelník neprochladl, zvona manevrovala na klidné hladině, přičemž se kupodivu všech ostatních jakož i pyšné posádky nečekaně zvrhla. Háček obzretně vyhlídal, zda jeho partnerka již vystoupila, aby se pokusil zachránit reputaci eskymáku, ale dotyčná měla s vyprostěním problému, protože se na hladině stále neobjevovala. Prominentní háček znevězněl a odpooutal se s úmyslem ji vypáčit z důmyslných lodních přídvozdadel. Mezitím se agilní dívka za významného pokašlávání již vynořila. Během této úkonu však oba borce i loď nasával dravý proud Cenkovy pily.

Náčelník vybaven kompletním neoprenem s přehledem a metodicky správně držel loď i pádlo a snažil se manevrovat k pevnině. Po cestě ke břehu vzdáleného 6 metrů uplaval něco přes kilometr, než se mírně potlučen přichytil v nenápadném vracáčku.

Spolujezdyně Vilma, bez neoprenu a jen chabě obalená tukem, snášela plavidla vod poněkud hůře. Napila se hned zpočátku, a charakteristicky pokašlávala dobrou polovinu trati. Pak se poněkud utišila, což však byla změna k horšímu. Mezitím se přiblížilo záchranné plavidlo vedene Oldou a tento zkušený instruktor nešťířil radami, jak plovat v proudí vodě. Jejich interpretace však nebyla zcela přesvědčivá a proto plavkyně asi po 500 m upadla do lehkého šoku. Vehementně se držela plavidla a zoufale požadovala přiblížení ke břehu. Když tato svérázná sestava doplula k obtížnějšímu místu, kde i zručný kajakář musel koukat, aby hleděl, vyzval instruktor příštou plavici, aby se posítila. Nestalo se tak. Drsný Staněk se rozhodl pro násilné odtržení. V poslední chvíli se však nebožatka chopila listu jeho padla a právě v nej obtížnějším místě ho stáhla do hlubin. Eskymák se v tomto šejkru pochopitelně nemohl podařit. Od této chvíle měl bývaly záchránce dost starosti sám se sebou. Okamžitě však předjelo další „eso“, frekventant Hugo Šulc na C1. Situace se v podstatě opakovala s tím rozdílem, že tomuto mistrově se vyskytlo podařilo. Když už odepínal kryt, aby svou loď přenechal vlnám a plaváním vyvlekli již důkladně propitou dívence na břeh, objevila se další loď, deblová, která dokonale samaritánské dilo. Skoroobět Ziviù byla vytážena, přebalena a zasunuta do spacího pytla. Taktéž byl podán jakýsi nápoj čajové barvy, o jehož existenci neměl proviantní instruktor ani ponětí.

A protože náš redaktor a náčelník Školy byli vlastně dvojediná bytost, dozvím se i odpověď na otázku: „Jaké to bylo?“ Tedy vydáfalo se nám to!

• STRUČNĚ

K 30. 8. 1973 měl Instruktorský sbor pro pobyt v přírodě ČOV SSM 208 členů a čekatelů, což je o 150 % více oproti stejnému období loňského roku.

Rekordního počtu účastníků dosáhl II. týden vysokohorské turistiky, který uspořádal Český svaz turistů ve spolupráci s ČOV SSM. Akce se zúčastnilo 558 milovníků hor ve věku od 7 do 72 let.

Koncem února 1974 přijde do Československa další skupina organizace Suomen Latu z Finska, která během své cesty postupně navštíví Krkonoše, Jizerské hory, Liberec a Prahu.

Novými členy Metodické rady pro pobyt v přírodě TVBK ČOV SSM se stali Václav Přikryl a MUDr. Jan Bruthans.

V letošní zimě bude uskutečněna pod patronací ČOV SSM první zimní výprava do bulharského pohoří Roudop.

V současné době započaly intenzivní přípravy na II. setkání v lesích, které se uskuteční ve dnech 5. — 8. 9. 1974 v Bílých Karpatech na počest 35. výročí Slovenského národního povstání.

Po roční pauze opět dostaly slovo zimní experimentální akce. Po sérii Konkursů ducha i těla, na kterých se úspěšně podíleli členové IS Feva Vraštilová, Ing. Jan Pleticha, Vladá Jarkovský, Alain Gintel a Helena Jarkovská, pokusil se tentokrát Vláďa Urban a Ivan Slaměný o uvedení další novinky pod názvem Projekt Jesenky. Akce se uskuteční ve dnech 8. — 17. 3. 1974. Blíží informace získáte na adresu oddělení TVB ČOV SSM Praha 1, Gorkého nám. 24.

KV SSM Východočeského kraje uspořádal na Pečce své první soustředění Krajské skupiny IS. Zúčastnili se mj. i členové TVB komise KV SSM Východočeského kraje, předsedové TVB komisi OV SSM a zástupci MR pro pobyt v přírodě ČOV SSM.

PF*197

GYMNASION

Kdo jsem, k čemu jsem já a k čemu společnost, v níž žiji ? Jaký jsem a jak zlepším svou společnost ?

To byly otázky, které si kladli poprvé Řekové, ti Řekové, které tehdy nepřekvapil rozvoj techniky tolik jako poznání konkrétního světa a způsobu života jeho obyvatel. Byli to oni, kdo založili instituci sloužící tělesné a duševní výchově, která nesla název

GYMNASION

Pěstovala se tu gymnastika, zápas, běh, skok do délky, vrh cíštěpem a hod diskem, jako příprava pro sportovní závody i pro vojenskou službu. Filosofové a rétori konali v g-iiich přednášky, mládež se tu vzdělávala i v četbě básníků, rozprávěla s učiteli o filosofických otázkách a studovala.

Novodobý Gymnasion, jehož první ročník proběhl v roce 1971 na Lipnici a další IV. ročník, který zde právě uvádime, je modernější svou programovou náplní, prostředky, kterých v programu využívá, atmosférou a hlavně i svým posláním. Hlavními aktéry této velké originální hry pro dospělé jsou ONI — účastníci a na nich vlastně záleží, jak ji zahrají.

IV. ROČNÍK

se uskuteční ve dnech 8. — 20. července 1974.

V programu se vedle tradičních podniků Lipnické čítanky, Vigilii, Sociodramatu, cyklistiky, softballu, kricketu aj., objeví řada tzv. premiéér, např. SOTAHO (soukromé tanecní hodiny), ZEMĚ LIDI (burza diapozitivů a příhled z cest), AGORA (diskusní klub), několik struhujících závodů s názvy Rodriguez klič, Rondo, Grand Prix-Lipnice aj. VEČER PRO TERPSICHORU — mózu tance, velká slavnost zařízená pohybem a nazvaná RIO, kurzy gymnastiky a jazzgymnastiky, pořad pod názvem TOHO DNE PADAL NA BREST DEŠT — večer věnovaný francouzskému básníkovi Prevrtovi a další.

CENA: 390 Kčs (v ceně započítáno ubytování a stravování).

Přihlášky:

přijímá oddělení tělesné a branné výchovy, Praha 1, Gorkého nám. 24, nejpozději do 10. 2. 1974. Přihlásit se může každý ve věku od 17 do 29 let.

GYMNASION

TÁBORНИCKÝ A - Zet

Různé drobnosti — pojem, sahající od „pokladů“ klukovských kapes až po vybavení expedic, v sobě zahrnuje předměty, které bud denně, nebo občas potřebujeme a které je dobré mít při ruce. Jejich soubor je samozřejmě závislý na tom, jsme-li na jednodenním výletu či dvouměsíční výpravě, v létě na vodě nebo v zimě na horách, na našich zvyklostech a také pohodnosti. Ti pobodní se ovšem častěji mohou očutnati v situaci, kdy je jen dobrý duch z řad kamarádů (který sáhne do kapec svého rance a vloží potřebné), zahrán před tramparami, jaké může přinést třeba utřený knoflík, přetřené šněrovadlo apod. K základnímu „kapesnímu“ vybavení patří osobní doklady, které je nejlépe nosit zabaleny v polyetylénovém sáčku, kus čistého papíru (na poznámky, prosím!), tužka a pro velké psavce také několik poštovních známek. Jeden až dva metry spolehlivé šňůry našezené nejčířší uplatnění při připevňování bagáže, snášení paliva, v nouzí místo opasku apod. Několik metrů zvonkového drátu můžete použít při nouzových opravách výstroje, k vojenskému „přívámu“ knoflíků atd. Zápalky v nepromokavém obalu jsou samozřejmosti. Dále můžeme mít po kapsách několik závraťacích špendlíků, malý skladací otvírač na konzervy a nakonec železnou zásobu peněz, které raději uložíme do postranní kapsičky a použijeme jen v nutných případech. Nesemeli batoh, uložíme samozřejmě tyto krámy do jeho kapes, ale tak, aby byly přístupné. Do bagáže ještě přibalíme další zápalky, delší kus šňůry, svíčku, baterku, šilt (na turystiku místo obvyklých štítek bereme počádně režné nitě, nebo nitě z umělých vláken, a větší jehly), kožené řemínky na připevňování bagáže (jsou občas ve sportovních potřebách za 4 Kčs), krém a kartáček na boty i toaletní notřeb. Dobré je také mít náhradní šněrovadla k botám.

Sekery patří neodmyslitelně k představě zálesáka z našich klukovských let a i dnes je při delším táboreni nebo větší skupině lidí téměř nezbytná. Použijeme ji nejen k přípravě paliva, ale i při různém taborovém kutleni, místo kladiva i kladinky při opravách apod. Sekery „na celý život“ z kvalitních ocelí

u nás nesezeneme, ale pro běžné použití vystačíme s tím, co nám nabízí naš trh. Při výběru velikosti sekery musíme volit kompromis tak, aby sekera byla ještě použitelná i na silné větve nebo slabší kmínky a přitom abychom její váhu v begázi příliš nepocítili. Tomu odpovídá sekera o váze asi 80 dkg (bez topáru). Z typů je nejvhodnější tzv. kanadská s šíří čepeli a zaobleným ostřím, případně se zázezem na vytahování hřebíků. Pokud máme možnost, dáme si čepel (která je většinou příliš silná) u kováče povytahnout a znova zakalit. Topurka u sekery na našem trhu jsou vyráběny strojově, většinou z nekvalitního dřeva a bez ohledu na suky a kazy, o směru let ani nemluvě. Je tedy lépe nečekat, až se nám v nejméně vhodné chvíli zlomí a sekera zajede do nohy, a rovnou si udělat topurko nové. Nejlepší je jasanové nebo akátové dřevo, samozřejmě s podélním průběhem let. Topurku vytvarujeme a vylehladíme, konec vytvarovaný polem ucha sekery nařízmeme pro křínek a narazíme nahřátou sekery. Vhodné je uchytit ji kovovou paticí, kterou samozřejmě zadlabame. K zaklinování použijeme raději kovové klinky se zásekem proti vysmeknutí, dřevěné klinky se časem sesýhají a uvolňují. Topurku u čepelu chránime plechovou manžetou nebo omotáním ocelovým drátem až 1 mm silným do vzdálenosti 4–5 cm od čepela. Sekeru využíváme tak, aby těžitě bylo těsně u čepela. Sekeru brousíme nahrubo pilníkem a dobrušujeme na kameni. Na méně kvalitní materiál stačí pilník, který je také dobrá na delší pobyt vozit sebou. Čepel sekery při přenášení chránime pouzdrorem, nejlépe koženým.

Táboriště je místo, které se vlastně stává našim dočasným domovem, a proto je jeho správná volba dost důležitá. Správné místo na táboreni by mělo splňovat mnoho požadavků, někdy i protichůdných a musíme se snažit zajistit alespoň základní. Především je to dobré místo ne postavení stanu nebo místo na přenocování pod šírákem, či v blásku, dostatek dřeva na oheň a dosažitelná plná voda. V létě k tomu přistupujeme i možnost koupání. Dale většinou požadujeme zajímatné okolí, dobrý přístup, možnost nákupu, ale napak malé „zamolení“ lidmi. Místo pro postavení stanu má být chráněno před větry, částečně ve stínu, místně vývýšené nad okolím, aby přilijající voda odtekala. Překopy, které stále ještě můžeme vidět, jsou přizitkem z dob stanu bez podlážky; pokud jsme volili dobré místo, jsou u stanu s podlázka zbytečná. Většina tvůrců je kromě toho neumí opět zahrabat, takže na některých táboreni koncem sezóny těžko hledáme nerozryté místo. Samozřejmostí by měla být jáma na odpadky, při krat-

ším táboreni je alespoň dáváme pod dřny nebo pod balvan. Také pro záchod bychom měli při větším počtu účastníků, nebo při delším pobytu vyhradit místo, pokud možno po větru od tabora. Pokud spíme pod šírákem, je jako lože nejvhodnější slehlé jehličí ve smrkovém lese, které je suché a dobře izoluje. Místa zarostlá svěží zelenou trávou nejsou vhodná, tráva signalizuje vlnku zem. Někde, hlavně na naplaveném Štěrku, těžko zatoukáme stanové koliky, v takových případech raději zajistíme šňůry větším kamene. Během táboreni dbáme, abychom neponičili táboreště ani okoli, zvláště zdroj pitné vody. Po opuštění tábora po nás za několik dní nesmí být znátné žádné stopy. Znamená to pečlivě uklidit odpadky, urovnat zbylé zásoby paliva, případně zahájet odpadkovou jámu a latrinu. Ohněště pokud bylo vybudované již při nášem odchodu, nerušíme, jen uklidíme zbytky popela,

Umět si poradit v každé situaci dokáže jen ten, kdo je na možné případy připraven. A protože při pobytu v přírodě nevyhývají vzdcné ani různé drobné úrazy, měl by alespoň někdo ze skupiny být vybaven malou lékárničkou a samozřejmě umět jeji obsah použít. Pro kratší túry nám stačí kapesní provedení, které by mělo obsahovat sterilní obvaz na osétní větší ran (nejlépe obzavový balíček nejméně velikosti), několik rychlonohvazů Spoplast na drobné ranky a hlavně na puchýře i několik tablet proti bolestem. To vše, zabaleno v polyetylénovém sáčku, zabere místo až jako dvě krabičky zápalkek. Sterilní obzavový balíček můžeme samozřejmě použít i k znehybnění poraněných končetin. V horách, kde je možnost urazu poněkud větší, si na túru raději vezmeme ještě elasticke obinadlo pro případ podvrtnutí, vykloubení či zlomeniny, nebo i proto, že se nám mohou ozvat sportem ponížené klouby. Na delší dobu, nebo pro větší skupinu, musíme být vybaveni lépe. Je velká spotřeba náplasti na puchýře, těch si proto vezmeme zásobu, nejlépe v různých velikostech. Také obzavového materiálu vezmeme více. Kromě prostředků na utišení bolesti, které ovšem používáme v rozumné míře, se hlavně v létě musíme připravit na časté neduh, označovaný mnohdy zbytečně silným slovem. Aktivní uhlí v dávce 2–4 tablet několikrát denně. Talbin 1–2 tablety 3krát denně, případně Endiaron 1–2 tablety 3krát denně pomocou tuto nepříjemnou záležitost zlikvidovat. Jiné léky nemají pro laika význam a je lépe při větším onemocnění využídat odborné ošetření. Prostředkům na místní česňování ran se raději využívat, pokud jsou nevhodně použity, nadělájí víc škody než užitku.

PAVEL VODENKA